(دیروکا کوردا یا که ڤن)

(ده وله تا میدیا) (۵۵۰—— ۷۰۰)

میدی دهێنه هژمارتن ئێک ژ هوزێن کوردی ێن که ڤن کو شیان ده وله ته کا مه زن دامه زرینن بناڤێ (میدیا) ل سالا ۷۰۰ پ.ز کو سنورێن ڤێ ده وله تێ ده ست پێتکر ژ روژ هه لاتێ چیایێ زاگروس هه تا روژ ئاڤایێ ده ریاچا وانێ و هه تا باشورێ روژ هه لاتا هه مه دانێ.

ناڤێ میدیا

سه باره ت ناڤێ (میدیا) ب گه له ک شێوازان هاتیه ناڤکرن

١ - دناڤ تێکستێن ئاشوریادا هاتیه ناڤکرن ب (مادی - امادای)

٢ - ب زمانێ فارسی ناڤێ وان هاتیه ب شێوازێ (مید)

٣ - ب زمانێ عیلامی بناڤێ (ماتا)

۴ - ب زمانێ ئه رمه نی (مارک)

۵ - زمانێ بابلی (مات)

۶ - یونانیا د گوتێ (میدی - مید)

ناڤێ میدیا د په رتوکا پیروزدا هاتیه بناڤێ (مادی)

گرنگترین پاشایێن میدیا

** دیاکو/ دامه زرێنه رێ ده وله تا میدیه و دهێته هژمارتن ئکه م پاشا کو ده ستهه لات وه رگرتی ل ده وله تا میدیا و باژێرێ (اکباتانا) کره پایته ختێ خو.

** فروراتیس -خشاپریتا / دتکستێن یونانیادا هاتیه ناڤکرن ب (خشاپریتا) ئه ف پاشایه دهێته هژمارتن ژ پاشایێن گرنگ و زیره ک دوماهیکا ڤی پاشای ل سه ر ده ستێ ئه سکیشیا دهێته کوشتن کو پاشایێن ئاشوریابون.

** کی اخسار / دهێته هژمارتن ژ زیره کترین پاشایێن میدیا ل سه ر ده مێ وی له شکه ره کێ مه زن و رێکخستی هاته دروستکرن و پایته ختێ میدیا اکباتان نویژه نکر هه ر وه سا په یمانه ک گریدا دگه ل ده وله تا بابلی (کلدانی)

ل سه ر ده مێ پاشایێ بابلی (نبوبلاسر) وژ ئه نجامێن ڤێ په یمانێ ده وله تا ئاشوری هاته ژ ناڤبرن ل سالا 612 پ.ز

** استیاجز / دهێته هژمارتن ژ لاوازترین پاشایێن میدیا کو ڤی پاشای هه می ملکێ ده وله تا میدیا تالان کر و پیچ کر پاشی میدیا هاته دا گیر گرن ژ لایێ ئه خمینیاڤه.

ئه گه رێن ژ ناڤچونا ده وله تا میدیا

١ - هاتنا پاشایێن لاواز وه ک استیاجز

٢ -لاوازبونا بارێ ئابوری

٣- خیانه تا سه رکردێ له شکه ری یێ استیاجزی (هارپاک) کو دژی ده وله تا میدی راوستیا و د ئه نجام دا پاشایێ ئه خمینی (کورشێ دوویێ) ده وله تا میدی داگیر کر و ل سالا ٥٥٠ پ.ز ب ئێک جاری هاته ژ ناڤبرن